

Till

Förvaltningsrätten i Linköping
Enhet 1
Box 406
581 04 Linköping

forvaltningsrattenilinkoping@dom.se

Malmö den 18 december 2015

Skickas endast per e-post

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I LINKÖPING

2015-12-18

YTTRANDE

Mål nr 8021-14

Målnr 8021-14
Ei ABENL 46

E.ON Gas Sverige AB ./. Energimarknadsinspektionen

E.ON Gas Sverige AB (E.ON Gas) önskar härmed yttra sig över Energimarknadsinspektionens (Ei) inläga av den 7 december 2015 (aktbil. 44).

Vad Ei anför i sitt senaste yttrande utgör i sak inget nytt i förhållande till vad som yttrades av Ei vid den muntliga förhandlingen. Ei:s invändningar har bemötts både i tidigare skriftväxling och vid den muntliga förhandlingen. E.ON Gas önskar dock tillägga följande beträffande vissa av de punkter som tas upp i Ei:s yttrande.

1. KALKYLRÄNTAN

Nedan behandlas inledningsvis Ei:s invändningar gällande yrkandet om höjning av kalkylräntan till 7,5 procent.

1.1 KI:s yttranden

Ei har efter förhandlingen inhämtat ett yttrande från KI. KI bekräftar där den bedömning som KI tidigare gjort om att en långsiktig lång riskfri realränta uppgår till 2,75 procent. KI:s uttalande ger stöd för gasnätsföretagens argumentation i målet.

KI redovisar den – måhända givna – slutsatsen att KI inte kan svara på frågan om den riskfria räntan i en WACC-beräkning för gasnätsföretagen ska vara 2,75 procent utifrån Ei:s specifika frågor, eftersom KI inte har gjort sin bedömning av realräntan i förhållande till förhandsregleringen av gasnätsföretag. Hur den riskfria räntan används i olika metoder och liknande är inte en fråga för KI. KI:s uttalanden om vad som utgör en *långsiktig riskfri realränta* har dock generell bäring på bedömningar av riskfri ränta eftersom den riskfria räntan byggs upp av just realränta med tillägg för inflation. Den riskfria räntan är även en generell parameter i WACC-beräkningen, dvs. gemensam

och densamma för alla branscher och verksamheter. KI:s bedömning av den långsiktiga realräntan är därför i hög grad relevant för bedömningen av nivån på den riskfria räntan för gasnätsföretagen.

KI:s yttrande visar även det orimliga i att fastställa en riskfri ränta utifrån vad som är prognosen för realräntan innevarande eller nästa år samtidigt som tidsperspektivet för att bedöma kalkylräntan ska vara långsiktigt och stabilt. Detta eftersom KI:s prognos (7 oktober 2015) för statsobligationer de kommande tio åren går mot jämviktsläge och en ränta om 4,6 procent år 2024. Då KI prognosticerar en inflation år 2024 om 2,5 procent blir realräntan därför 2,1 procent på något längre sikt. KI:s yttrande stöder således den nivån på den riskfria räntan om 4 procent som E.ON Gas anses ska tillämpas som en stabil räntenivå.

Ei:s påstående att den beslutade kalkylräntan om 6,26 procent ska jämföras med utredningens föreslagna avgäldsränta om 2,75 procent är uppenbart felaktigt. Avgäldsräntan ska fastställas utifrån den långsiktiga riskfria realräntan¹, och inte utifrån ett beräknat avkastningskrav eller enligt en viss beräkningsmetod för avkastning. Realräntan utgör i sin tur tillsammans med inflation den riskfria räntan. Realräntenivån kan således överhuvudtaget inte jämföras eller jämföras med den kalkylränta som räknas fram med WACC-metoden, vilket är en metod för beräkning av avkastning där flera andra parametrar ingår.

1.2 Tidsperspektivet

Ei bortser konsekvent från det faktum att kalkylräntan ska fastställas utifrån ett långsiktigt perspektiv och att dess löptid måste spegla investeringarnas livslängd. Ei förespråkar en låg kalkylränta för att ränteläget just nu råkar vara lågt. Vad Ei bortser från är att en investering i gasnäten behöver ge en regulatorisk avkastning som ligger på en stabil nivå under hela investeringens livslängd. I annat fall blir följden "ryckiga" och på förhand svårbedömda intäktsramar. Detta påverkar i sin tur tariffsättningen gentemot kunderna på motsvarande sätt. Vidare får Ei:s kortsiktiga synsätt konsekvensen att investeringar i gasnäten hämmas, vilket i sin tur riskerar drabba kunderna negativt genom försämrad effektivitet och kvalitet i överföringstjänsterna.

En kalkylränta som jämnar ut sig över tid är mot denna bakgrund det enda rimliga förhållningssättet. Ei:s påstående att risken skulle vara stor att företagen kommer att begära att den riskfria räntan höjs när det allmänna ränteläget blir högre är anmärkningsvärt. För det första är det Ei som är regulator och den myndighet som beslutar om intäktsramarna. Den kalkylränta som beslutas kan

¹ Se bl.a. KI:s PM av den 29 februari 2012 (dnr 13-38-11), s. 11.

företagen inte påverka på annat sätt än genom möjligheten att överklaga felaktiga intäktsramar. Givet de mycket höga kostnader och den tidsutdräkt som överklaganden typiskt sett innebär är detta något som företagen till varje pris önskar undvika. Det som nätföretagen begär är förutsägbarhet och stabilitet i regleringen och att Ei inte ska kunna fastställa nya metoder och principer för kalkylräntans beräkning inför varje ny tillsynsperiod.

För det andra framgår det redan nu av prognoser för de närmaste nio åren att den reala räntan och 10-åriga statsobligationsräntan (dvs. utgångspunkten för riskfria räntan enligt Ei:s nu tillämpade metod) klart kommer att överstiga den nivå om 4,0 procent som nätföretagen grundar sin talan på. Det nu sagda ger vid handen att den av gasnätsbolagen yrkade kalkylräntenivån ligger i det lägre intervallet av vad som kan anses rimligt.

E.ON Gas hänvisar i övrigt till vad som tidigare framförts, i skrift och vid den muntliga förhandlingen, till bemötande av Ei:s resonemang rörande riskfri ränta.

1.3 CAPM

Ei uppehåller sig i yttrandet mycket vid den s.k. CAPM-metoden och drar felaktiga slutsatser om hur CAPM kan tillämpas. Som förklarades av både Daniel Frigell och Thore Johnsen vid den muntliga förhandlingen kan WACC-metoden (inklusive CAPM) användas på alla tidsperspektiv. Både WACC-metoden och CAPM är neutrala metoder i den meningen att en riskfri ränta kan fastställas utifrån BNP-utveckling och inflation, utan att stå i strid med dessa metoder.

Ei anger även att Björn Gustafsson vid den muntliga förhandlingen framhöll att både långa och korta prognoser är osäkra men att felaktigheter i kortare prognoser är mindre. Detta motsades av både Daniel Frigell och Thore Johnsen, som i sina förhör uppgav att riskerna är mindre när ett långsiktigt perspektiv används. Daniel Frigell framhöll även att det inte är fråga om en *prognostisering* av en riskfri ränta när en sådan bedöms utifrån BNP-utveckling och inflation, utan en *bedömning* av vad som är en rimlig och uthållig nivå på lång sikt.

1.4 Särskild riskpremie

När det gäller den särskilda riskpremien gör Ei jämförelser med betavärdet. E.ON Gas vill poängtera att den särskilda riskpremien syftar till att fånga upp *icke-systematiska* risker *utöver* de *systematiska* risker som ska speglas i betavärdet. Som både Daniel Frigell och Thore Johnsen framförde i sina förhör krävs en högre särskild riskpremie för att ta hänsyn till de egenskaper och risker som är specifika för gasnätsverksamhet i Sverige, samt att en jämförelse *måste* göras mot elnätsverksamhet för att premien för gasnätsföretagen ska kunna bedömas.

En nivå om 2,0 procent är motiverad för den särskilda riskpremien. Därmed är den konsekvens för betavärdet, som Ei hävdar utifrån en "baklängesberäkning", inte på något sätt märklig eller orimlig. För de flesta bolag ger en sådan beräkning motsvarande resultat, dock utan att detta säger någon om rimligheten av nivån på den särskilda riskpremien.

Ei påstår även avseende de särskilda riskerna för gasnätsföretagen att det är "osannolikt att de realiserar under den aktuella tillsynsperioden". Av uppenbara skäl är sannolikheten för att en risk ska inträffa vid varje given tidpunkt lägre ju kortare tidsperspektiv som väljs. Detta är dock irrelevant eftersom Ei bortser från det långsiktiga perspektivet. Särskilda risker ska bedömas utifrån anläggningarnas livslängd.

1.5 Andra regleringar

Som framgick vid den muntliga förhandlingen föreligger väsentliga skillnader mellan nätverksamhet och den verksamhet som PTS reglerar, vilket gör att de paralleller Ei försöker dra inte är relevanta. PTS chefsekonom Bo Andersson beskrev under sitt förhör att PTS-regleringen har till syfte att säkerställa att det råder konkurrens mellan de aktörer som verkar på den aktuella marknaden för PTS tillsyn. Det rör bl.a. konkurrenters rätt att få tillträde till nät m.m. PTS-regleringen handlar inte om vilka avgifter i form av en intäktsram som de PTS-reglerade företagen har rätt att ta ut mot kund. Investeringar i kommunikationsnät har dessutom en betydligt kortare livslängd än gasnät.

2. PÅVERKBARA KOSTNADER

Ei:s invändningar rörande de påverkbara kostnaderna (transmission och lager) är dels att det inte är rimligt att samtliga gemensamma kostnader som tidigare belastade transmissions- och lagerverksamheterna kvarstår efter avyttringen, dels att det av revisorsintyget inte går att utläsa att revisorn tycker det är rimligt att kostnaderna kvarstår.

E.ON Gas har i detalj bemött dessa invändningar både i skrift och vid den muntliga förhandlingen, men finner nu anledning att – med risk för viss upprepning – framhålla följande.

2.1 Rimligheten av kvarvarande kostnader före fördelning

När det först gäller den ifrågasatta rimligheten av E.ON Gas beräkning som sådan, bör framhållas att bolagets beräkning är en anpassning (i förhållande till bolagets ansökan om intäktsram) till Ei:s egen valda metod för beräkning av påverkbara kostnader för den aktuella tillsynsperioden. På sätt som E.ON Gas ingående förklarat i tidigare skriftväxling ger basårsperioden 2009-2012 en väsentligt missvisande bild av distributionsverksamheten under tillsynsperioden, eftersom transmissions- och lagerverksamheterna avyttrades i slutet av basårsperioden (oktober 2011). De gemensamma kostnader som – i

och för sig ostridigt – kvarstår efter avyttringen speglas således inte i distributionsverksamhetens årsrapporter fram till avyttringstidpunkten. Det är missvisande att, som Ei, hävda att "samtliga" gemensamma kostnader kvarstår, eftersom det endast är en *andel* av dessa kostnader (51 procent) som E.ON hemställer ska komma distributionsverksamheten till godo när de påverkbara kostnaderna för tillsynsperioden beräknas enligt Ei:s modell. Andelen 51 procent godtas dock uttryckligen av Ei, varför myndighetens invändning (oavsett det oklara ordvalet) är riktad mot kostnaderna före fördelningen på de tre kvarvarande verksamhetsområden som återstår efter avyttringen. När det gäller dessa kostnader (dvs. totalt återstående gemensamma kostnader efter avyttringen) finns från Ei:s sida inte ens ett konkret påstående om *varför* nivån inte skulle vara rimlig. E.ON Gas finner att Ei här ägnar sig åt ett rent "tyckande" utan att anföra någon saklig grund för sin ståndpunkt.²

Härtill kommer vidare att de gemensamma kostnaderna (som fördelas med viss andel till gasdistributionsverksamheten) underkastas ett årligt rationaliseringskrav enligt Ei:s egen modell. Detta årliga rationaliseringskrav är till fullo beaktat i E.ON Gas yrkande om påverkbara kostnader.³ Ei:s uppfattning att bolagets yrkande skulle vara baserat på att "samtliga gemensamma kostnader kvarstår" [utan ytterligare rationalisering] är således även ur denna synvinkel inte korrekt.

2.2 Revisorsintygets innehåll

Ei:s andra kvarvarande invändning, dvs. att det av revisorsutlåtandet (Bilaga 5 till E.ON 3) endast skulle framgå att revisorn uttalat sig om rimligheten av fördelningsnyckeln men *inte* beträffande rimligheten av storleken av kvarvarande gemensamma kostnader före denna fördelning, ter sig mycket svårbegriplig – och är felaktig – mot bakgrund av vad som uttryckligen anges i utlåtandet.

Redan i revisorsutlåtandets inledning anges att syftet har varit att granska "*de beräkningar enligt bilagda Bilagor 1-3 samt underlagen därtill som ligger till grund för i mål 8021-14 yrkad höjning av s.k. påverkbara kostnader och intäktsram för Bolagets gasdistributionsverksamhet gällande perioden 2015-2018.*" Med andra ord omfattar granskning beräkningarna i dess helhet utan någon begränsning till just fördelningsnyckeln. Ingenstans i yttrandet anges

² Ei:s påstående vid den muntliga förhandlingen och i tidigare inlägga om att E.ON Gas inte har rätt till kostnadstäckning för kvarvarande faktiska kostnader i dess gasdistributionsverksamhet efter avyttringen, genom att Ei:s metod helt eller delvis skulle kunna ge annat bolag (Swedegas) täckning för motsvarande kostnader, står i strid med naturgaslagens grundläggande bestämmelser om täckning för skäliga kostnader i den verksamhet som ska bedömas, och kan inte betraktas som en saklig invändning mot de kvarvarande gemensamma kostnadernas rimlighet i E.ON Gas verksamhet.

³ Se tabell 3 (Bilaga 4 till E.ON 3), näst sista raden (även redovisad som bild 9 i den presentation som gavs in vid den muntliga förhandlingen). Denna beräkning är ostridig mellan parterna.

eller antyds att en sådan begränsning, som Ei nu påstår, har varit avsedd. Tvärtom anges i yttrandet (s. 1, näst sista stycket): *"Deloitte bedömer således att resonemanget om ändrade allokeringar utifrån en principiell ståndpunkt är rimligt och relevant i den aktuella situationen."* Vidare (s. 1, sista stycket): *"Bolaget har enligt presenterad beräkning visat att kostnader som tidigare har varit allokerade till Lager och Transmission till viss del ligger kvar i Bolaget även efter avyttringen"*. Först därefter analyseras i utlåtandet frågan om fördelningsnyckeln (51 procent), vilken revisorn också finner rimlig (och som Ei i och för sig godtar).

Det nu sagda framgår även klart och tydligt av sammanfattningen under punkten 3 i utlåtandet, där revisorns bedömning omfattar beräkningarna (utan särskild begränsning eller reservation) enligt Bilaga 1-3 och där han konkluderar att dessa beräkningar: *"ger en rimlig och rättvisande bild av storleken av s.k. påverkbara kostnader för Bolagets distributionsverksamhet avseende åren 2015-2018, utöver vad som anges i Bolagets årsrapporter för perioden 2009-2012."*

Med andra ord saknar Ei:s påstående om att revisorsutlåtandet skulle vara begränsat till en bedömning av den s.k. fördelningsnyckeln rimlighet helt fog.

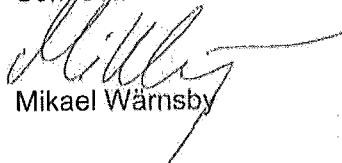
2.3 Övrig utredning, bevisbörda och slutsats

Rimligheten av kvarvarande kostnader stöds – utöver revisorsutlåtandet – dessutom av ytterligare utredning i målet, i form av den kostnadsjämförelse som E.ON Gas åberopat (Bilaga 6 till E.ON 3) och föredrog vid den muntliga förhandlingen.

Parterna är eniga om beräkningarnas effekter på de påverkbara kostnaderna i intäktsramen (se Bilaga 4 till E.ON 3).

Även i den inte medgivna delen bör därför E.ON Gas yrkande om påverkbara kostnader bifallas fullt ut.

Som ovan

Mikael Wärsby

Madeleine Edqvist